

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)

PRESSENS OPINIONSNÄMND (PON)

Årsberättelser 2003

Innehåll:

	Sid
PO:s verksamhet 2003	3
PON:s verksamhet 2003	19
Etiska regler för press, radio och TV	34

PO:s ÅRSBERÄTTELSE 2003

Allmänhetens Pressombudsman är Olle Stenholm. Kersti Söderberg är Allmänhetens Biträdande Pressombudsman. Som praktiserande handläggare tjänstgjorde till den 1 september Josefin Sandstedt. Hon efterträddes av Frida Lundberg som då inledde en årslång praktikperiod. Sekreterare hos PO har under 2003 varit först Ann-Charlotte Göransson, därefter Git Boström.

PO har under året besökt åtskilliga tidningsredaktioner för att diskutera aktuella pressetiska frågor samt föreläst om pressetik på journalistiska utbildningar vid universitet, högskolor och folkhögskolor.

Den 11-12 september stod PO och PON värdar för den årliga sammankomsten med Alliance of Independent Press Councils in Europe (AIPCE) som denna gång hölls i Stockholm. Förutom från värdlandet samlade den deltagare från ytterligare 15 länder: Belgien, Bosnien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Irland, Japan, Luxemburg, Norge, Schweiz, Storbritannien, Tyskland och Ukraina. På dagordningen stod bl a en övning där fem ”internationella opinionsnämnder” bildades bland konferensdeltagarna. De fick sedan diskutera och ta ställning till fem ”riktiga” PON-ärenden som tidigare behandlats av opinionsnämnderna i respektive Sverige (två st), Norge, Storbritannien och Schweiz. Utan att veta vad den ”riktiga” opinionsnämnden kommit fram till fick de diskutera var sitt ärende och avgöra om de ansåg att den anmälda publiceringen uppfyllde kraven på god publicistisk sed. Övningen gav en intressant belysning av både likheter och skillnader i pressetiskt synsätt mellan olika länders frivilliga pressetiska system.

PO deltog under året i en konferens i Oslo i mars om yttrandefrihet i Norden, arrangerad av det norska justitiedepartementet samt ett

pressetiskt seminarium i Sarajevo i juni, organiserat av Europarådet. I september deltog PO i årsmöte och konferens med Organization of News Ombudsman (ONO) i Istanbul. De flesta medlemmarna i ONO är läsarombudsmän på större tidningar i framför allt Nordamerika och Europa. PO besökte i november Åland och talade om sitt jobb inför medlemmar i Ålands journalistförening samt närvarade på ett seminarium i Litauens huvudstad Vilnius om mediefrågor som Östersjöstaternas råd inbjudit till i december.

Förutom en lång rad inhemska studiebesök har PO under 2003 tagit emot besökare från Armenien, Gambia, Georgien, Guatemala, Japan, Kina, Norge, Ryssland, Schweiz, Sydkorea och Uzbekistan.

Mordet på Anna Lindh

Mediernas bevakning av utrikesminister Anna Lindhs död för en mördares kniv har mer än någon annan enskild fråga satt sin prägel på den pressetiska debatten i Sverige under 2003. Den har engagerat allmänheten i större utsträckning än pressetiska frågor brukar göra.

Publiceringar i pressen med ett eller annat slags anknytning till det uppmärksammade brottet har lett till ett knappt tiotal PO-anmälningar. Det hade varit min förhoppning att i denna årsberättelse kunna göra en analytisk redovisning av dem. Då detta skrivs i början av februari 2004 behandlas flera av anmälningarna fortfarande av PO eller PON. Det är alltså för tidigt för en samlad redovisning.

Men det skulle se besynnerligt ut om årsberättelsen för 2003 förbigick mediernas skildring av mordet på Anna Lindh. Jag skall därför i det följande spegla denna mediefråga på ett annat sätt än som ursprungligen var tänkt. Jag har intervjuat 14 ansvariga utgivare och motsvarande vid elva dagstidningar från olika delar av Sverige samt ett radiobolag, ett tevebolag och en nyhetsbyrå. Alla har fått besvara samma frågor. De gäller huvudsakligen redaktionellt beslutsfattande vid en stor oväntad nyhetshändelse, hanteringen av fysisk och psykisk stress, konkurrensfrågor och slutsatser för framtiden av Anna Lindhbevakningen.

Av de ansvarigt utgivarna kommer från fyra tidningar i Stockholm: Jan Wifstrand (Dagens Nyheter), Lena K Samuelsson (Svenska Dagbladet), Anders Gerdin (Aftonbladet) och Otto Sjöberg (Expressen).

Ytterligare sju kommer från tidningar med andra utgivningsorter: Jan Nordenberg (Arvika Nyheter), Sofia Olson Olsén (Dala-Demokraten), Jonathan Falck (Göteborgs-Posten), Krister Linnér (Nerikes Allehanda), Lennart Håkansson (Norrländska Socialdemokraten), Göran Carstorp (Södermanlands Nyheter) och Gunilla Bejbro-Högfeldt (Östgöta Correspondenten).

I urvalet ingår också Staffan Sonning (Ekot, Sveriges Radio), Sven Irving (Nyheterna, TV4) samt Raoul Grünthal (Tidningarnas Telegrambyrå).

Slutligen har jag intervjuat stressforskaren Lennart Levi, professor emeritus i psykosocial miljömedicin vid Karolinska Institutet.

Oklarheten

Nästan alla utgivarna har fäst sig vid oklarheten de första timmarna eller rentav det första halvdygnet efter mordet på NK. Vid Palmemordet visste man från början att statsministern var död. Att Anna Lindh inte skulle överleva var en insikt som möjligen infann sig frampå natten till den 11 september. Ofta ännu senare.

För TT-chefen Raoul Grünthal är nyhetsbyråns styrka dess rutin vid stora händelser. Men här gick flera timmar när uppgifterna var knapphändiga och byråns kunder samtidigt skrek som högst efter information. Ekochefen Staffan Sonning plågas av vad han ser som missledande information om hur allvarligt Anna Lindhs tillstånd var. Han är kritisk både mot Karolinska Sjukhuset och regeringen. Det långa uppehållet mellan hennes död och det officiella meddelandet kallar han oacceptabelt.

- Det var en stor oklarhet om allvaret i händelsen. Vi visste ju bara att utrikesministern överfallits med kniv, vilket redan det var en stor sak, säger Lena K Samuelsson, Sv D. – Alltför sent insåg vi vidden av det inträffade. Vi var för måttfulla första dagen, tillägger en självkritisk Krister Linnér, NA. Anders Gerdin, AB känner igen situationen. – Stora grejer börjar ofta med att man inte förstår hur stor grejen är.

Nära perspektiv

Inte heller på Södermanlands Nyheter i Anna Lindhs hemstad Nyköping trodde man från början att det var så allvarligt. Men det visade sig att det var ”extra jättestort”. Det är de ord Göran Carstorp använder när han berättar att nästan alla på hans redaktion kände utrikesministern och hade något slags personlig relation till henne. Hon hade höjt självkänslan i stan. Själv har Göran aldrig upplevt en nyhet som till den grad krupit under huden på honom. Folk var oerhört tagna. När dödsbudet kom efter nio på torsdagmorgonen den 11 september gjorde man en kvarts avbrott i morgonmötet. Medarbetarna behövde tid att samla sig.

Också i Arvika blev 11/9 -03 en alldeles ovanlig dag. På morgonen satt Arvika Nyheters ansvarige utgivare Jan Nordenberg på en konferens på universitetet i Karlstad. Deltagarna tog paus för att se tevesändningen från Rosenbad. Sedan satte han sig i bilen för 45 minuters körning till Arvika. På vägen ringde kommunstyrelsens ordförande Claes Pettersson (s) och bad honom medverka vid en minnesstund, som skulle hållas på torget samma eftermiddag. Jan Nordenberg svarade ja.

I efterhand har han tänkt att ungefär samtidigt som han kör in i Arvika tätort går en man, som avvikit från psykiatriska kliniken på Arvika sjukhus, och köper en kniv på Konsums stormarknad. Drygt 300 m därifrån ligger ett dagis. Där höjer en stund senare, kl 11.20, mentalpatienten det blanka knivbladet mot femåriga Sabina. Hon och de andra barnen är på väg in efter att ha lekt ute. Mannen har hört inre röster som beordrat honom att mörda.

Så har Arvika inom ett par timmar fått dubbel sorg. Eller tredubbel ty redaktionen på Arvika Nyheter minns och hela kommunen minns: Arvikapojken Kevin som bragtes om livet 1997 i en barnlek som gick överstyr.

- Planeringen för hur vi skulle bevaka mordet på Anna Lind var redan klar, minns Jan Nordenberg. Vi skulle helt koncentrera oss på reaktioner och kommentarer i västra Värmland. Därför kunde vi ägna tillräcklig kraft åt Sabinamordet. Hur skulle de två berättelserna integreras? Det lokala brottet var trots allt viktigast i den lokala tidningen. Effektivast löpte de två historierna samman i en bild på förstasidan: Vid minnesstunden på torget står två bord bredvid varandra, två kondoleansböcker, två köer av sörjande.

Folk skulle inte tro oss

Det är märkligt, folk skulle nog tycka det. Det tror Lennart Håkansson på NSD. När en sån här stor tragisk händelse inträffar kommer en intensitet, en stimulans i arbetet. Alla ställer upp. Stämningen på redaktionen är positiv.

De andra utgivarna beskriver upplevelsen i nästan likalydande ordalag, som för tankarna till formuleringar i filmrecensioner:

- Det är förvånansvärt tyst och sammanbitet. Inget spring och ståhej (Otto Sjöberg, Expressen)
- En oerhörd arbetsgemenskap. Allt kändes självklart. (Göran Carstorp, SN)
- Koncentrationen ökar väsentligt. Spidad stress? Aldrig på DN. (Jan Wifstrand)
- Vi är en liten redaktion och vår styrka märks vid dramatiska händelser. Det finns en vikänsla. Alla vill vara med. Alla vill komma in och jobba. (Sven Irving, Nyheterna, TV4)
- Adrenalinet pumpar. Folk är professionella och arbetsvilliga. (Anders Gerdin, AB)
- En kombination av rörlighet och fokusering. Alla får högre puls. Vilket engagemang! (Lena K Samuelsson, Sv D)

- Sammanbiten, proffsig attityd. (Gunilla Bejbro-Högfeldt, ÖC)
- Oerhört förtätat, laddat (Jonathan Falck, GP)
- Ett kusligt lugn. Alla är koncentrerade och fokuserade. (Raoul Grünthal, TT)
- Starkt engagemang. (Krister Linnér, NA)
- Den energi som uppstår en sån här dag skulle göra underverk en vanlig nyhetsdag. Vår upplaga den 12 september är en av de bästa DD nånsin gjort. (Sofia Olsson Olsén)
- Mitt i tragiken är det här en sån situation då en redaktion visar sig från sin bästa sida. Det syntes tårar i ögonen men rådde total fokusering på uppgiften. (Staffan Sonning, Ekot)

Det handlar om stress

Ingen av de 14 utgivarna förnekar att för nyhetsredaktioner innebär stora händelser stress. - Mitt i sorgen uppstod en oerhörd arbetsgemenskap. Allt kändes så självklart. Orden är Göran Carstorps. Sofia Olsson Olsén fyller i: Stress av det här slaget är rolig. Hon säger t o m vansinnigt rolig. Det uppstår inga konflikter.

- Man går på adrenalin, säger Anders Gerdin. Hemma är man inte särskilt sällskaplig. Man lever med grejen och det finns inget alternativ. Men det är ju en kick också. Sven Irving blir ”maximerad” av stressen. Han känner sig mer skärpt, trivs.

En som engagerar sig i medarbetarnas stress är Gunilla Bejbro-Högfeldt. Correns redaktion har ännu skotten i Malexander i livligt minne. – Då lärde vi oss att ta hand om känslor. Här gräts det mycket vid teveapparaterna när Anna Lindh dog. Det är viktigt att tillåta känslorna och att tala med varann, säger Gunilla.

- Jag talar med medarbetarna både för deras och min egen skull. Nyhetschefen och jag tog oss tid att bre mackor i köket. Vi uppmuntrade medarbetarna att komma till ”pratrumsrummet” och äta och prata. Ingen skulle sitta ensam. Staffan Sonning såg till att alla inklusive han själv fick nåt att äta. Efter Afghanistan och Irak är pizza till redaktionen en självklarhet vid stora händelser.

Det finns en stor medvetenhet bland de ansvariga utgivarna att den största stressen ligger på andra än dem själva. På redigerare med mångdubbelt fler artiklar och bilder att hantera än en vanlig dag, på deskchefer med större samordningsjobb och fler beslut att fatta, på reportrar med känsliga uppdrag. Sven Irving berättar att TV4 har haft kurser i stresshantering framför allt för produktionspersonal. Men då är det vardagsstressen, den som aldrig avtar, som står i fokus.

Det handlar också om känslor

Några ansvariga utgivare gör en poäng av att de fungerar kyligt och professionellt även vid starkt emotionella händelser. Andra släpper fram känslorna.

Jan Nordenberg grät i bilen på väg till jobbet dagen efter Sabinas och Anna Lindhs död. Ännu kvällen före hade inga sorgkänslor infunnit sig. På redaktionsmötet berättade han för de andra att han gråtit. De andra talade om sina upplevelser. Det kändes bra både att gråta och berätta, säger Jan.

Anders Gerdin har några gånger vid stora nyhetshändelser känt att sorgen kommit över honom när han kört hem på natten. Då menar han att han reagerar som ”en vanlig läsare och en vanlig människa” vilket han inte tillät sig på jobbet nyss. Då kommer han också att tänka på saker som tidningen inte tagit upp och som borde stå i AB. Så tar han mobilen och ringer från bilen.

Staffan Sonning nämner att fotografer brukar tala om skillnaden mellan att se något genom kameraögat och att se det på riktigt. När han jobbar som hårdast ser han genom kameraögat. Professionellt, avskärmat, blir inte påverkad. Efteråt kommer känslorna. Han kan få svårt att sova, ältar vad han varit med om och vilka beslut han fattat.

Flera utgivare säger fullt uppriktigt att de inte behöver några personliga strategier för stresshantering. Andra kör med välbekanta

knep. Krister Linnér promenerar till och från jobbet. Sofia Olsson Olsén joggar 8-10 km och hon såg till att vara ordinarie ledig fredag den 12 september. Göran Carstorp vet att han kan jobba 8-24 några dygn i sträck. Sen måste han sova och gör det också.

Otto Sjöberg pluggar spanska. När utmattningen och känslorna tagit sitt pris tar han en mental time out och plockar fram de spanska läromedlen. – Jag har märkt att inlärning är en helt annan sak som engagerar helt andra delar av psyket än ledning och beslutsfattande. Att fatta beslut drar ur, en, att plugga fyller på.

Lita inte på den ”glada” stressen

Stressforskaren Lennart Levi tycker att sådana arbetssituationer som medierna hade vid Anna Lindh-mordet är så ovanliga att de inte är någon stor fråga. Upplevelsen av hängivenhet och fokusering är rätt rimlig. Poliser t ex brukar vantrivas mest med nattpass då inget händer.

Han medger att de intervjuade utgivarna har erfarit ett starkt inslag av positiv stress – de har utsatts för stor belastning och stora krav i kombination med stort eget ansvar och stor möjlighet att påverka. Han nämner sin kollega Georg Klein som brukar tala om flow. - Han är besatt av forskning och känner flow när pusselbitarna faller på plats och allting stämmer, ”when man and mountain meet”.

Lennart Levi anser att positiv stress kan bli ett mantra som arbetsgivaren drar till med. Det talas t o m om den glada stressen. Men den vanliga stressen är inte glad. Det är upplevelsen av att inte hinna med, inte kunna påverka och inte ha en arbetsledning som stöder. Denna negativa stress är kronisk och inbyggd i vardagen och leder till fysisk och psykisk ohälsa.

Detta att säga sig inte ha något särskilt behov av stresshantering imponerar inte på Lennart Levi. – Om man frågar folk om de är lyckligt gifta svarar 90 procent ja och sen skiljer sig hälften. Lita inte för mycket på såna utsagor, säger han och syftar på den påstådda

stresståligheten. Och tillägger: Mat och promenader är nog bra men viktigare är att sova. Verkansgraden av en 18 timmars arbetsdag blir låg. Omdömet och den kritiska förmågan sviktar och det mänskliga priset uttaxeras över en längre tidsperiod.

Problemen och missarna

När man frågar de 14 ansvariga utgivarna om det fanns några problem i bevakningen av mordet på Anna Lindh som de upplevt särskilt starkt nämner, förstås, många av dem det som allmänheten ställt sig mest kritisk till: bilden av 35-åringen.

Staffan Sonning talar om en av de största mediepinsamheter han upplevt. Han satt personligen och strök massor i manusen. Uppgifter om 35-åringens barndom och om hans sexuella läggning gick inte ut i Ekot men hans gymnasiebetyg och intervjuer med folk som kände honom slank igenom. Onödigt, åtminstone när vi sände ut det, säger Staffan. På webben frångick Ekot varje tanke på konsekvensneutralitet och avstod från att publicera bilder från NK:s bevakningskameror. Man ville inte riskera att påverka vittnen.

Gunilla Bejbro ångrar en intervju med en av 35-åringens skolkamrater som ”blommade ut”. Den biologiska fadern till den häktade bodde i Östergötland. Det var hårda interna diskussioner på Correns redaktion och en del protester mot ansvariga utgivarens beslut att man inte skulle intervjua honom, när konkurrenterna fylkades runt hans bostad.

Sven Irving anklagar sig för att ha varit för litet kritisk i samband med gripandet av 35-åringen utanför Råsunda fotbollsstadion och till polisinsatsen i stort.

Lena K Samuelsson har funderat mycket över de svårigheter hon och redaktionen ställdes inför. Det var komplicerat att skildra mordet och samtidigt foga in folkomröstningen i sammanhanget och inte missa Säpos bedömning av hotbilden för att därefter hålla huvudet kallt beträffande 35-åringen. Där såg hon det klassiska journalistiska problemet att väga uppdraget att informera mot den etiska

skyldigheten att värna om privatliv och integritet. Hon tycker också att frågorna om tilltal och ton var svåra de första dagarna. Slutligen konstaterar hon att mordet på flickan i Arvika kom i bakgrunden.

Ett antal intressanta kommentarer är specifika bara för en tidning. Otto Sjöberg säger att Expressen redigerades under natten till torsdagen utifrån förhoppningen att Anna Lindh skulle överleva. Sjukhuset hade ju sagt att hennes tillstånd var allvarligt men stabilt. När hon dog förmådde redaktionen inte redigera om den nya upplagan tillräckligt genomgripande och ändra sådant som byggde på antagandet att hon skulle klara sig. När jag frågar om han syftar på bilderna av Anna Lindh på båren, svarar han ja.

Göran Carstorp brottades med hänsynen till familjen och undrar i efterhand om den blev för stor. Särskilt svårt att hantera var hur man skulle göra med skolan där Anna Lindhs söner gick. SN talade inte med klasskamrater och lärare men väl med rektorn.

Som ett mycket positivt inslag ser han dock hur tidningen tillvaratog insändare. Första dagen kom 130 inlägg, de flesta starkt personligt skrivna. 111 publicerades. De vittnade om ett känslomässigt engagemang som var alldeles särskilt starkt just i Nyköping. – Det är uppenbart att vi har en väldigt viktig samhällsroll. Vi blev bärare av ett slags kollektiv katharsis, är Görans slutsats.

För Jan Nordenberg var det Sabinamordet som tvingade honom till de svåraste besluten. Hennes pappa hörde av sig till redaktionen och ville uttala sig om ansvar. Man beslöt göra en intervju ”på öppet köp”. Den publicerades eftersom fadern bedömdes som psykiskt fattad. Vid Kevinmordet gjorde Arvika Nyheter inga intervjuer med familjen. Denna gång blev det alltså annorlunda. – Vi fick mycket beröm för vår återhållsamhet i Kevinfallet. Men när Aftonbladet intervjuade offrets pappa, gick det efter en kort stund inte att få tag på ett enda nummer av tidningen i vår bygd.

Krister Linnér har några gånger vädrat sin kritik mot TT offentligt. Han tycker inte att det gick att känna igen byråns traditionella återhållsamhet med integritetskänslig information om enskilda i vad

som sändes ut om 35-åringen. De sovrade inte. ”Ett litet uppvaknande” för NA.

Raoul Grünthal medger att byrån i början av Anna Lindh-fallet var mindre bra på att kommunicera med kunderna. Han anser att TT behandlade 35-åringen på ungefär samma sätt som de andra stora medierna och gjorde det bra. Men han har insett att de mest konservativa kunderna har ett stort inflytande över på vilken nivå byrån skall lägga sig i en sådan fråga.

Jonathan Falck talar om svårigheten att finna en balans mellan det egna redaktionella engagemanget och den nödvändiga professionella distansen. Det gällde detaljer om hur mordet gick till, beskrivningen av 35-åringen, hänsyn till anhöriga. Han menar att GP medvetet låg lågt med bilder från mordplatsen men beklagar att man publicerade en bild på 35-åringens mammas hus i Varberg.

Källkritiken

Jonathan har liksom sina andra utgivarkolleger funderat på källkritiken. Han menar att GP inte visade den vanliga hälsosamma skepsis gentemot polisen som han tycker är så viktig. Det blev för stor tilltro. Därtill kommer redaktionens känslomässiga engagemang och önskan om att landet inte skulle ha drabbats av ett nytt ouppklarat ministermord. Det bidrog ibland till för låg källkritik.

Otto Sjöberg uppfattar det uppskruvade tempot i nyhetsarbetet med Anna Lindh-mordet som ett större problem än någon gång förr. Det ledde till misstag i Expressen, t ex när man påstod att polisen gripit en person långt innan ett gripande skett. Medierna blev varandras källor i ett slags rundgång. Mängden av medier gör dessutom att nyhetsarbete nu sker på en helt annan planet än när Olof Palme blev skjuten.

Citerandet av andra medier är något som andra utgivare också känner tveksamhet till i efterhand. – Källkritiken tar alltid stryk i såna här lägen även om man lär sig för varje nytt dramatiskt tillfälle, säger Sven Irving. Lennart Håkansson medger att han kan påverkas av om

andra publicerar namn och bild. Han vill inte hamna i ett läge där hans läsare är de enda som inte vet.

Anders Gerdin försvarar AB hellre än idkar självkritik ifråga om distanserad hållning. – Vi visade en motbild mot misstankarna mot 35-åringen. Där var både vi och Expressen bättre än morgontidningarna. Och vi granskade Säpo och psykvården.

Det mest drastiska beslutet med anledning av dålig källkritik fattade Lena K Samuelsson. Hon drog in hela riksupplagan (den första upplagan) av Sv D i samband med bevakningen av 35-åringen. De hade en gruppbild i fotbollsmiljö där en av personerna utpekats som 35-åringen. Ansiktet pixlades och bilden redigerades in. Men sedan rapporterade bildbyrån att det fanns tecken som tydde på att det var fel kille. Lena fattade sitt beslut och 40 000-50 000 färdigtryckta exemplar makulerades. – Det var värt det för trovärdigheten. Och det visade sig att det verkligen var fel kille.

Konkurrensen

Flera tidningar, främst de regionala, ser inte konkurrensen som någon stor fråga. De tycker ofta inte att de har någon regional konkurrens att tala om. Gunilla Bejbro menar dock att i stora nyhetslägen bjuder regional radio och teve en konkurrens som de inte förmår prestera mera normala dagar. När något stort händer hetsas man av konkurrenterna. Webben tycker hon är livsfarlig. Och hon känner en hård press att vara bäst på den lokala vinkeln.

Staffan Sonning konstaterar att det nu är länge sedan Ekot var ensam herre på täppan ifråga om snabbhet. Teve har blivit ett lika operativt flödesmedium som radio och webben har förändrat medielandskapet ytterligare. Ekot upplever en snabbhetskongkurrens som aldrig förr. Medarbetarna påverkas av vad de läser på nätet. Så blir det fel ibland just av det skälet. Snabbhetens risker är ett generellt medieproblem. Trovärdigheten kräver att medierna tar sig en allvarlig funderare på det.

Anders Gerdins konkurrensvärld domineras av vad Expressen gör och inte gör. Med en suck av lättnad konstaterar han i efterhand att Expressen var snabbare än AB på att slå till på frilansbilderna från NK av den döende utrikesministern på båren. Det sved att komma efter konkurrenten. Han tänkte att Expressen nog skulle överexploatera bilderna. Och det gjorde dom, det tycker vi alla, säger han.

Men han har inte glömt att AB fick stryk av konkurrenten på gripandet av 35-åringen och hade fel bild från polishuset. Den som fördes till häktet på AB:s bild var inte 35-åringen. – Där skedde ett stort misstag och alla vi i den högsta redaktionsledningen var med om att fatta det felaktiga publiceringsbeslutet.

Slutsatser för framtiden

Större eller mindre slutsatser för framtiden har alla 14 ansvariga utgivarna dragit.

Krister Linnér: Vi kommer att skaffa en manual för stora händelser som skall föreskriva både reflexion och organisation. Båda sakerna speglas i beslutet att i framtiden ha en medarbetare som bara läser och sammanställer telegram.

Göran Carstorp: Vi har gjort en checklista för stora nyhetshändelser. Det har vi inte haft förut.

Staffan Sonning: Vi skapar inte en krisorganisation men däremot en krisledning med definierade funktioner men inte med i förväg utsedda personer.

Sofia Olsson Olsén: Jag har funderat mycket på hur den lust som kom fram under Anna Lindh-dagarna skall kunna mobiliseras en vanlig nyhetsdag.

Raoul Grünthal: Eftersom nyhetstempot ökat så oerhört skall vi bättre förvarna våra kunders ansvariga utgivare om material vi kommer att leverera som kan ställa dem inför viktiga utgivarfrågor.

Jonathan Falck: Vi skall utse någon i utgivargruppen på tidningen att vara etikansvarig varje kväll och klara av att hålla en sådan funktion igång under en längre tidsperiod.

Gunilla Bejbro: Vi skall ha en särskild granskare med uppdrag att hålla ett öga på källkritik och etik. Om det händer nåt stort idag kommer vi att öronmärka någon litet äldre och erfarnare medarbetare för det.

Lena K Samuelsson: Vi kommer att välja ut en erfaren journalist som skall sitta vid sidan av med etikglasögon på näsan och läsa kritiskt.

Anders Gerdin: Vi kommer att avdela en reporter att vara motbilda-reporter till den etablerade bilden.

Lennart Håkansson: Vi skall göra mer lokalt och lära oss att redan dag 1 tänka på dag 2.

Sven Irving: Vi skall tänka efter en extra gång. Vi skall stå för vad vi gjort men inte vara rädda för att erkänna fel.

Jan Wifstrand: Vi skall bli ännu försiktigare med att citera andra medier. Arbetsledare måste ägna en betydande del av sin tid åt att informera medarbetare, som arbetar med en avgränsad fråga, om helheten i vår bevakning.

Otto Sjöberg: Dagstidningen skall konkurrera inte med snabbhet utan med reflexion. Det är kraften i det tryckta mediet.

Jan Nordenberg: Vi har skaffat en ny polisradio nu. Vi blev 45 minuter sena i starten vid Sabinamordet därför att batterierna slocknat i den gamla.

***

Detta är ett försök att till den mediekritiska debatt som förts efter mordet på Sveriges utrikesminister lägga en bild av hur ett antal ansvariga utgivare och andra i motsvarande position själva uppfattat sitt uppdrag och sina arbetsinsatser under ett par dramatiska veckor i september 2004. All mediekritisk debatt behöver nämligen sådan grund att stå på. Denna artikel har med ett undantag – Lennart Levis synpunkter - medvetet avstått från en kritisk analys av de svar som de 14 utgivarna gett. Skillnader och likheter i svaren kan varje läsare själv fundera över. Använd gärna artikeln såsom lantmätaren brukar sina instrument för att skaffa sig kännedom om terrängen, innan hon börjar fundera över vilka ingrepp hon tycker bör göras i den. Ungefär som när man and mountain meet.

Stockholm i februari 2004

Olle Stenholm
Allmänhetens Pressombudsman

Tabell 1

**HANDLÄGGNING AV DIARIEFÖRDA PO-ÄRENDEN ÅR
2003**

Balans från 2002	42
Under året inkomna ärenden	334
Avgjorda ärenden	341
varav:	
avskrivna	292
hänskjutna till PON	49
Balans den 31 december 2002	35

Tabell 2

VISSA UPPGIFTER OM PO:s ÄRENDEBALANS

År	Nya Ärenden	Avgjorda ärenden	Balans per den 31 dec
1974	372	377	112
1975	422	422	112
1976	366	381	97
1977	392	382	107
1978	360	355	112
1979	450	433	129
1980	385	476	38
1981	361	381	18
1982	345	328	35
1983	381	383	33
1984	345	335	43
1985	360	365	38
1986	339	344	33
1987	325	318	40
1988	368	379	29
1989	353	363	19
1990	331	305	45
1991	298	298	45
1992	270	276	39
1993	323	330	32
1994	426	420	38
1995	421	408	51
1996	443	436	58
1997	423	423	58
1998	438	458	38
1999	372	353	57
2000	396	414	41
2001	391	405	29
2002	383	370	42
2003	334	341	35

PON:s ÅRSBERÄTTELSE FÖR 2003

Pressens Opinionsnämnd får härmed enligt 14 § i stadgarna för nämnden avge rapport om sin verksamhet under år 2003.

Opinionsnämnden har under året haft följande sammansättning:

t o m 30 juni 2003

fr o m 1 juli 2003

Ordförande:

regeringsrådet Leif Lindstam

hovrättspresidenten

Johan Hirschfeldt

Vice ordförande:

f.d. justitierådet Bengt Lambe

regeringsrådet

Marianne Eliason

Andre vice ordförande:

hovrättspresidenten

regeringsrådet

Johan Hirschfeldt

Gustaf Sandström

Tredje vice ordförande:

regeringsrådet

justitierådet Ella Nyström

Marianne Eliason

Övriga ledamöter och suppleanter:

av ***Publicistklubben*** utsedda:

t o m 30 juni 2003

redaktörerna Anna-Maria Hagerfors och Jan Lindström, ordinarie ledamöter,
med redaktörerna Tina Thunander och Ingemar Schmid som suppleanter;

fr o m 1 juli 2003

redaktörerna Anna-Maria Hagerfors och Tina Thunander, ordinarie ledamöter,
med redaktörerna Ingemar Schmid och Randi Mossige Norheim som
suppleanter;

av ***Svenska Journalistförbundet*** utsedda:

t o m 30 juni 2003

redaktörerna Stephen Lindholm och Bertholof Brännström, ordinarie ledamöter,
med redaktörerna Britta Svensson och Lilian Ottosson som suppleanter;

fr o m 1 juli 2003

redaktörerna Stephen Lindholm och Lilian Ottosson, ordinarie ledamöter, med
redaktörerna Britta Svensson och Norbert Andersson som suppleanter;

av ***Svenska Tidningsutgivareföreningen*** utsedda:

t o m 30 juni 2003

chefredaktören Kalle Jungkvist och redaktionschefen Rolf Matthies, ordinarie
ledamöter, med chefredaktörerna Karin Rosencrantz-Bergdahl och Daniel Grahn
som suppleanter;

fr o m 1 juli 2003

chefredaktörerna Kalle Jungkvist och Katrin Säfström, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Karin Rosencrantz-Bergdahl och Daniel Grahn som suppleanter;

Av *Sveriges Tidskrifter* utsedda:

chefredaktörerna Björn Fjæstad och Inger Ridström, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Anders Andersson och Ulrica Ambjörn som suppleanter.

av *riksdagens chefsjustitieombudsman och ordföranden i styrelsen för Sveriges advokatsamfund* gemensamt utsedda;

t o m 30 juni 2003

civilekonomen Claes Hellgren, direktören Carl Johan Smith, verksamhetschefen Christer Rosén och advokaten Sven Unger, direktören Kerstin Hermansson och universitetslektorn Håkan Thorsén, ordinarie ledamöter samt fil dr Nils Ringstedt, överveterinären Anna Tidholm, fil dr Lorentz Lyttkens, etikkonsulten Gösta Tingström, ordföranden och chefen för allmänna reklamationsnämnden Lotty Nordling samt folkbildaren Sonia Sherefay som suppleanter.

fr o m 1 juli 2003

advokaten Sven Unger, direktören Kerstin Hermansson, universitetslektorn Håkan Thorsén, fil dr Nils Ringstedt, överveterinären Anna Tidholm och fil dr Lorentz Lyttkens, ordinarie ledamöter samt ordföranden och chefen för

allmänna reklamationsnämnden Lotty Nordling, etikkonsulten Gösta Tingström, folkbildaren Sonia Sherefay, docenten Agnes Wold, professorn Theodor Kallifatides och jur kand Stephanie Eklund som suppleanter;

Som nämndens sekreterare har Christel Ericson Dahllöf tjänstgjort.

Opinionsnämndens avdelningar har under året hållit 13 sammanträden och har vid två tillfällen sammanträtt i plenum.

Suppleanterna har i viss utsträckning deltagit i nämndens överläggningar även när de ej har tjänstgjort i ordinarie ledamöters ställe.

ANTAL ÄRENDEN:

1.	Den 1 januari 2003	45
2.	Under året inkomna ärenden	100
3.	Under året avgjorda ärenden	106
4.	Den 31 december 2003 kvarstående ärenden	39

Av nämnden under året avgjorda ärenden fördelar sig på följande sätt:

47 ärenden har avgjorts efter anmälningar, som ingivits till Allmänhetens Pressombudsman (PO) och av denne hänskjutits till nämnden. Av dessa har 41 föranlett klandrande uttalanden, medan tidningarna har friats i 5 ärenden och 1 ärende har återkallats av anmälaren.

59 ärenden har förts vidare till nämnden av anmälarna efter avskrivningsbeslut av PO. I 54 av dessa ärenden har tidningarna friats. I 2 ärenden har tidningarna fällts. 3 ärenden har avvisats av nämnden.

Av de sammanlagt 106 ärenden som förelagts nämnden för prövning har 43 ärenden (40 publiceringsfall) föranlett klandrande uttalanden medan 59 ärenden friats, 3 avvisats och 1 återkallats. Av de 40 publiceringsfall som fällts av nämnden har tidningarna i 19 fall åsidosatt god publicistisk sed, i 18 fall brutit mot och i 3 fall grovt brutit mot god publicistisk sed.

I 4 ärenden har det under året förekommit att skiljaktiga meningar angivits.

AIPCE:s (Alliance of Independent Press Councils of Europe) höll under PO:s och PON:s värdskap sitt femte årliga möte i Stockholm den 11-12 september 2003. Under överläggningarna sattes fem fingerade opinionsnämnder upp

med företrädare från de olika deltagarländerna och dessa prövade ett antal pressetiska ärenden som tidigare prövats i olika nationella opinionsnämnder; två svenska, ett norskt, ett brittiskt och ett schweiziskt. Ärendena blev sedan föremål för allmän diskussion.

Den expeditionsavgift som enligt stadgarna för nämnden utgår för klandrad tidning med en vardagsupplaga om mer än 10 000 ex har uppgått till 25 000 kronor medan avgiften för tidningar med en lägre upplaga uppgått till 10 000 kronor. Av nämnden under året klandrade ärenden har föranlett expeditionsavgifter om sammanlagt 924 200 kronor.

Stockholm den 20 januari 2004

Johan Hirschfeldt

Christel Ericson Dahllöf

TABELL ÖVER ÄRENDEN AVGJORDA AV PON 2003

Ärenden	fällda	Friade	avvisade	återkallat	summa
Av PO hänskjutna	41	5	-	1	47
Överklagade avskrivningsbeslut	2	54	3	-	59
Summa	43*	59	3	1	106

* De 43 ärenden som klandrats gäller 40 publiceringar.

TIDNINGAR KLANDRADE AV OPINIONSNÄMNDEN

2003

Aftonbladet	4	Kvällsposten	2
Balder	1	Mariestads-Tidningen	1
Borås Tidning	2	Mitt i Danderyd	1
Dagens Nyheter	2	Norrköpings Tidningar	1
Ditt Landsting	1	Nya Lidköpings-Tidningen	1
Expressen	5	Pockettidningen R	1
Frihet	1	Se & Hör	4
GT	4	Svensk Damtidning	1
Hallands Nyheter	2	Transportarbetaren	1
Katrineholms-Kuriren	1	Västerbottens Folkblad	1
Knallebladet	1	Vestmanlands Läns Tidning	2

KLANDRADE PUBLICERINGAR 2003

I anslutning till varje fall anges om ärendet har hänskjutits av PO eller av anmälaren (Anm.) Dessutom anges det om klandret avser att tidningen har åsidosatt (å), brutit (b) eller grovt brutit (gb) mot god publicistisk sed. Skiljaktiga beslut markeras med (sk).

Aftonbladet:

- Exp nr 8 I en publicering om kroppsmålning på Pridefestivalen i Stockholm fanns en bild av en naken kvinna - i helfigur framifrån - som blev kroppsmålad. Hon hade inte gått med på att en sådan bild skulle publiceras. PO (b)
- Exp nr 29 En publicering ledde till att medlemmar i en familj omotiverat kom att förknippas med långtgående misstankar om ett s k hedersmord. PO (gb)
- Exp nr 37 Flera bilder på en torterad kvinna. Att tidningen vidtagit vissa åtgärder för att anonymisera kvinnan var inte tillräckligt. Bildpubliceringen kränkte de anhöriga och minnet av den döda. PO (b)
- Exp nr 64 I en artikel om en poet och hans nya diktsamling, lämnades känsliga och nedsättande uppgifter om hans tidigare skolkamrater. PO (å)

Balder:

- Exp nr 60 I denna antroposofiska kulturtidskrift fanns en krönika om en ung pojkes problem. Även om publiceringen var inkännande, innebar den en exponering av barnet som inte var pressetiskt försvarlig. PO (å) (sk)

Borås Tidning:

- Exp nr 50 I tidningens rapportering om att en kommun kritiserats av Skolverket för bristande stöd till en högstadieelev, lämnades detaljerade och integritetskänsliga uppgifter om den berörda familjens problem. Allmänintresset motiverade inte detta utlämnade av familjen. PO (å)
- Exp nr 68 Tidningen underlät att på ett tydligt sätt bereda en person tillfälle att samtidigt bemöta påståenden om att denne begått brott. PO (å)

Dagens Nyheter:

- Exp nr 36 I en artikel om ett par som drev en krog sades att några grannar frammanade terror och såg som sin livsuppgift att knäcka paret och krogrörelsen. Tidningen borde inte ha använt vissa identifierande formuleringar tillsammans med dessa missaktande omdömen. Det var inte tillräckligt att tidningen senare publicerade en rättelse och ursäkt. PO (å)
- Exp nr 79 Tidningen skrev om ekobrottsmisstankar mot en känd Stockholmskrog men talade inte om att Ekobrottsmyndigheten avskrivit ärendet. Rapporteringen tillfogade restaurangägaren en omotiverad publicitetsskada. Anm. (å)

Ditt Landsting:

- Exp nr 88 En bildpublicering ledde till ett utpekande av en patient på en dagavdelning för vårdbehövande med personlighetsstörning. PO (b)

Expressen:

- Exp nr 38 En bild på en torterad kvinna. Att tidningen vidtagit vissa åtgärder för att anonymisera kvinnan var inte tillräckligt. Bildpubliceringen kränkte de anhöriga och minnet av den döda. PO (b)
- Exp nr 59 Tidningens rapportering om två personers gemensamma självmord var ett grovt brott mot god publicistisk sed. PO (gb)
- Exp nr 72 En artikel om en känd artists sjukdom klandrades, trots att tidningen publicerade en ursäkt. PO (b)
- Exp nr 74 I samband med rapporteringen om ett styckmord på en ung man som var intresserad av rollspel publicerade tidningen en konstruerad Draculabild; bildpubliceringen kränkte den bortgångnes anhöriga och minnet av den döde. PO (b)
- Exp nr 80 Allmänintresset vid publiceringstillfället motiverade inte namn- och bildpubliceringen på en häktad man som sades ha bränt ihjäl/mördat en annan man. PO (b)

Frihet:

- Exp nr 12 Genom en genrebild kunde en identifierbar man felaktigt kopplas ihop med bland annat nazism. Rättelse var inte tillräckligt. PO (å)

Göteborgs-Tidningen, GT:

- Exp nr 55 Namngivning av tre syskon som omhändertagits av socialnämnden i en kommun klandrades. PO (å)
- Exp nr 58 Tidningens rapportering om två personers gemensamma självmord var ett grovt brott mot god publicistisk sed. PO (gb)
- Exp nr 76 Publiceringen av en konstruerad Draculabild i samband med rapporteringen om styckmordet på en ung man som var intresserad av rollspel fick pressetisk kritik. PO (b)
- Exp nr 81 Tidningen publicerade namn och bild på en häktad man som sades ha bränt ihjäl/mördat en annan man; detta utpekande var inte motiverat vid publiceringstillfället. PO (b)

Hallands Nyheter:

- Exp nr 3 I en artikel lämnades integritetskänsliga uppgifter om den ohälsa som drabbat en namngiven före detta kommunal chef i samband med att han blev av med sitt arbete. PO (å) (sk)
- Exp nr 61 Ett f d kommunalråd, som förmodades göra comeback, kopplades ihop med summariska och därför delvis missvisande, negativa uppgifter om den tidigare politiska verksamheten; han fick inte bemöta samtidigt. PO (å)

Katrineholms-Kuriren:

- Exp nr 9 Allvarliga anklagelser om att en kommunal chefstjänsteman fått sitt jobb på delvis falska meriter, borde samtidigt ha fått bemötas av denne. PO (b)

Knallebladet:

- Exp nr 82 En insändare innehöll kränkande omdömen om en manlig sjuksköterska. PO (å)

Kvällsposten:

- Exp nr 41 I ett fiktivt samtal i en krönika kallades en namngiven person slampa och häxa i ett sammanhang som gällde otrohet och könssjukdomar. PO (b)
- Exp nr 75 En konstruerad Draculabild i samband med rapporteringen om styckmordet på en ung man som var intresserad av rollspel fick pressetisk kritik. PO (b)

Mariestads-Tidningen:

- Exp nr 26 I en notis med rubriken **Vuxendagis?** framfördes nedlåtande uppgifter om att en namngiven kritiserad chef tagit med sig sin vuxna dotter till ett stormöte. PO (å)

Mitt i Danderyd:

Exp nr 63 I en insändare lämnades kränkande uppgifter om en familj, vilket ledde till en oförsvarlig publicitetsskada. PO (b)

Norrköpings Tidningar:

Exp nr 4 En notis innehöll adressen till en bostad där det varit inbrott och en kassettradio stulits. Samtidigt upplystes att dyrbar fotoutrustning hade lämnats kvar av tjuvarna. Den informationen hade medfört oro och obehag för brottsoffret. PO (å)

Nya Lidköpings-Tidningen:

Exp nr 91 Vid rapporteringen om ett inbrott hos en polisman lämnades nedsättande uppgifter om sonen i familjen; utpekandet var visserligen begränsat men utsatte ändå sonen för en omotiverad publicitetsskada. PO (å)

Pockettidningen R:

Exp nr 87 I ett socialreportage framfördes anklagelser om sexövergrepp som skulle ha skett för mer än 40 år sedan; publiceringen innebar ett begränsat utpekande av den påstådde förövaren vilket tillfogade honom en oförsvarlig publicitetsskada. PO (å) (sk)

Se & Hör:

Exp nr 15 Kändisen A, som levde ensam med sitt barn, påstods felaktigt ha flyttat ihop med en ny kärlek B. A hade inte tillfrågats om saken av tidningen. PO (å)

Exp nr 54 En förstasidesrubrik med en kvinnlig kändis namn följt av orden ”med barn” förmedlade det felaktiga intrycket att hon var gravid. Rubriken utgjorde ett spekulativt och oönskat intrång i hennes privatliv. PO (å)

- Exp nr 55 Tidningens rubrikformuleringar skapade det felaktiga intrycket att en namngiven artist och hennes man skulle skiljas. Publiceringen kränkte familjen, inte minst barnen vars namn och bild också återgavs. En senare publicerad ursäkt uppvägde inte skadan. PO (b)
- Exp nr 73 En missvisande rubrik om att en känd artist ville skiljas. Han skulle inte skiljas från sin fru utan sluta som programledare för Allsång på Skansen. PO (b)

Svensk Damtidning:

- Exp nr 70 Tidningen saknade fog för publicerade uppgifter om att två personer var ett kärlekspar som skulle gifta sig inom kort. Uppgifterna innebar ett oförsvarligt intrång i deras privatliv. Att tidningen erbjöd rättelse var inte tillräckligt för att uppväga den uppkomna publicitetsskadan. PO (b)

Transportarbetaren:

- Exp nr 40 I en artikel berättades att några företagsägare gjort sig skyldiga till oegentligheter i verksamheten: svarta löner, bokföringsbrott m m. Tidningen kritiserades för bristande källkritik. Vidare motiverade inte allmänintresset uppgifter om en av ägarnas privatliv. PO (å)

Vestmanlands Läns Tidning:

- Exp nr 16 Ett reportage om nakenbad innehöll ett foto som på nära håll visade en kvinnas överkropp och ansikte. Hon hade inte fått ta ställning till om hon ville att den bilden skulle publiceras och upplevde att publiceringen kränkt henne. PO (b)
- Exp nr 92 VLT återgav påståenden om att en chef inom landstinget hade alkoholproblem; tidningen hade inte påvisat något samband mellan chefens sätt att sköta sitt arbete och den påstådda ohälsan. PO (å)

Västerbottens Folkblad:

Exp nr 19 Det framgick inte att en bild på ett polisingripande var arrangerad; ”brottslingen” på bilden, en skådespelare, tillfogades en oacceptabel publicitetsskada. PO (b)

ETISKA REGLER FÖR PRESS, RADIO OCH TV

Press, radio och tv skall ha största frihet inom ramen för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att kunna tjäna som nyhetsförmedlare och som granskare av samhällslivet. Härvid gäller dock att skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet.

Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De etiska reglerna för press, radio och tv skall vara ett stöd för den hållningen.

I. PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte utnyttjas på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående skall, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
6. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen.

Respektera den personliga integriteten

7. Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.
8. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.
10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.
12. Bildmontage, retuschering på elektronisk väg eller bildtext får ej utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Ange alltid i direkt anslutning till bilden om den är förändrad genom montage eller retusch. Detta gäller även vid arkivering.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer, som kritiseras i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.
14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.
16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.

17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

KOMMENTAR TILL DEL I

För tolkning av begreppet "god publicistisk sed" svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänskjuts till nämnden Allmänhetens Pressombudsman. Det bör uppmärksammas att Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudsman ej prövar fråga om avsteg från reglerna i radio- eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Granskningsnämnden.

Opinionsnämndens utslag publiceras förutom i den klandrade tidningen i refererande form i Pressens Tidning och tidningen Journalisten. Abonnemang på nämndens utslag kan beställas hos TU.

PO utger en årsberättelse där de från principiell synpunkt viktigaste ärendena kommenteras.

Granskningsnämndens beslut kan rekvireras hos nämndens kansli.

II. YRKESREGLER

Journalistens integritet

1. Ta inte i tjänsten emot journalistiska uppdrag av personer utanför den redaktionella ledningen.
2. Acceptera inte uppdrag från utomstående, ej heller inbjudan, gåva, gratisresa eller annan förmån i och utanför tjänsten som kan misstänkliggöra ställningen som fri och självständig journalist.
3. Använd inte ställningen som journalist till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande de ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.
5. Beakta journalistavtalets bestämmelse om att medarbetare icke får åläggas att skriva mot sin övertygelse eller utföra förödmjukande uppdrag.

Anskaffning av material

6. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt. Upplys den intervjuade om huruvida samtalet är avsett för publicering eller enbart för information.
8. Förfalska inte intervjuer eller bilder.
9. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.
10. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet.
11. Beakta upphovsrätten med dess citatregler och fotorätten.

12. Visa generositet med källangivelse när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Publiceringstider

13. Respektera överenskomna publiceringstider.

KOMMENTAR TILL DEL II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier. Avsnittet ersätter SJF:s yrkeskodex.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling - det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Reglerna avser alla redaktionella medarbetare, alltså i tillämpliga delar även journalister vid radio, tv, informationsavdelningar etc.

SJF:s styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna.

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN

PRESSENS OPINIONSNÄMND

Besöksadress: Kungsholmstorg 5, Stockholm

Postadress: Box 12708, 112 94 Stockholm

Tel: 08/692 46 00

Fax: 08/692 46 05

PO/PONs hemsida: www.po.se

E-post: info@po.se